

Hava fingið propp

Tjóðveldismenn á tingi ynsktu onga aðra samgöngu — og hildu seg onga betri fáa — enn eina sum gekk undir nátturum gegnkortu. Men eingin av flokkunum hava verið betur tilfrelst enn so, at líka frá fyrsta degi hava teir hogt eftir hvørjum onðrum, og hevur eingin vilja givið onðrum eftir.

Tá sjálfstýrissamgongan varð samansett, var tað bara eitt, ið havt varð í huga, at útiýlisa javnaðarflokkunum. Hetta vilja sjálfvandi teir góðu sjálfstýrissflokkar burturforklára, men tað

letur seg ikki gera, tí til tess eru prógvini alt ov grefflig.

Líka frá tí fyrsta hava tjóðveldismenn sagt seg vilja slíta, tí teir hildu ikki hinar flokkarnar út. Og hinir triggir samgönguflokkarnir hava lýst sína ótilfrelshet við at vera í samarbeiði við tjóðveldisflokkinn.

Í váttingsetuni 1964/65 var tað sagt av tjóðveldismönnum at vera heilt vist, at slitið skuldi fullforast. Men eftir øllum at doma hava teir sjálvir ikki tørt at taka neyðuga stigið, sum kravdist fyrri at slíta, men hava

útið tað uppá slíkan máta, at hava kroyst hinar til at gera tað, tí so hava teir tað at siga — sum teir longu hava sagt — at teir hava onga samgöngu sliti.

Men tað kann sigast, at síðan 29. apríl í ár, tá fráboðað var um at eingin meirluti var aftanfyrri sjálfstýrissamgönguna, hevur ógviliga lítið verið um mál-gagn tjóðveldisflokkssins, tí hann ræðist val aftaná slíkt slít verri enn nakað ilt. Tó skal tað ikki skiljast so, at hinir sjálfstýrissflokkarnir eru stórt minni ræddir fyrri vali í úrtíð; men nú skal gerð teirra undir fólksins dóm.

Tað var tó í tokum tíma, at teir sögdu upp samarbeiði, tí teir hava ongantið verið forir fyrri at fáa nakað skilagott av skafti, og kann tað av sonnum sigast, at »sjálfstýrissamgongan« hevur kostað landi og fólki alt ov nógv.

S. N.

Nýggj bjargingarbeltir

Statens Skibstilsyn hevur biðið okkum tikið hesa grein upp.

Tann 26. maí 1965 kom »International Konvention om Sikkerhed for Menneskeliv på Søen 1960« í gildi, og eftir hesi »Konvention« mega einans bjargingarbeltir seljast um bord í skip, sum eru typegøkend av Direktoratet for Statens Skibstilsyn og hava hetta stempel.

Inntil 28. apríl 1965 vóru hesi bjargingarbeltir gøkend:

»Albatros«	Registreringsnummer	11-1
»Albatros — Barne«	Registreringsnummer	12-1
»Aqua«	Registreringsnummer	13-1
»Aqua — Barne«	Registreringsnummer	14-1
»Kopfweste 1960«	Registreringsnummer	9-2 D
»Kopfweste 1960 — Barne«	Registreringsnummer	10-2 D
»Kopfweste 1960«	Registreringsnummer	15-1 D
»Kopfweste 1960 — Barne«	Registreringsnummer	16-1 D
»K S V 3«	Registreringsnummer	19-1
»Merman VIII«	Registreringsnummer	7-2
»Merman VIII — Barnebælte«	Registreringsnummer	8-2
»Seepilz«	Registreringsnummer	1-1 D
»Seepilz — Barne«	Registreringsnummer	3-1 D
»Seepilz«	Registreringsnummer	2-2 D
»Seepilz — Barne«	Registreringsnummer	4-2 D
»S. K. 2«	Registreringsnummer	17-1
»Wivico 3«	Registreringsnummer	5-1
»Wivico — Barnebælte«	Registreringsnummer	6-1

(Framhald)

Den 17. juli 1936 brót borggerkrigen út í Spania. Den ble en tautrekning mellom stormaktene, England og Frankrike holdt seg avventende men sin negative såkalte »non interventionspolitikk«. De forsøkte å hindre materielltilførsel og fri villige til det demokratiske Spania. Tyskland og Italia der i mot sørget for at Franco fikk nokk våpenhjelp og alt det som er nødvendig for en moderne krigsførsel. Det er sagt om Görings luftstridskrefter med sin Condorstyrke i spisen fikk prøve seg over spanske byer og landsbyer med all sin grue. Det var derfor ikke underlig at kampene ble ujevne og at det spanske folk etter treårs heltmodig og oppofrende kamp ga opp og ble utradert som en folkestyrt stat. Franco overlevet den annen verdenskrig.

De jugoslaviske frivillige gjorde en ypperlig innsats for republikken Spania og flere av Spania-kjemperne finner man igjen i den jugoslaviske generalstab etter den siste krigen. Deres erfaringer var gode under partisanørslas kamper på liv og død.

Tito fant mange av sine unge dyktige medarbeidere under denne tida. De beste av dem fikk aldri oppleve freden. Ivo Lola Ribar, sønnen til førnevnte tidligere president Ribar styrtet ned — med et fly og Rade Kondtjars falt i partisan-kampene. I dag heter de tidligere Siemens-verkene i Zagreb »Rade Kondtjars«.

Josip Broz Tito var nesten alltid på farten. Han reiste gjennom Østerrike, Tyskland, Tsjekkoslovakia og en svipstur innom Danmark og Finland. Han kom seg heim til Zagreb over Tyrkia med kanadisk og svensk pass. Livet var farlig, spennende og fargerikt. I disse åra satte de jugoslaviske kompene sjøl. De ville ikke være avhengige av Moskva i den vege heller. Og pengene måtte ikke bruke til fånytt.

Sentralkomiteen gjorde stadig merksam på den krigsfaren som truet alle land og da særlig i Europa. I et av disse opprop styrte Tito og det lyder rent profetisk:

»Den politiske makta ligger hos en liten gruppe panserbere, som undertrykker de andre nasjonalitetene i landet med halvkoloniale midler. Så lenge den rase- og nasjonaleforfølgelsen varer ved kan Jugoslavia aldri bli en velordnet og stabil stat. Den kommer til å styrte sammen ved det første slag utenfra«.

Tito fikk sørgelig rett. Kongeriket Jugoslavias sammenbrudd berodde ikke bare på fiendens styrke, men i høg grad av at flere makthavere satt rundt i saavel innland som utland og ventet på sine sjanser til å kom

me høyt på strå i de jugoslaviske delstater, da særlig Serbia og Kroatia.

Europa befant seg i en alvorlig politisk krise. München førte til den tsjekkoslovakiske statens sonderdeling og senere oppløsning. Romania med sine skiftende regjeringer ble et lett bytte for Tyskland. Den vesle ententen var slått i stykker.

Og Jugoslavia hadde i løpet av 22 år opplevet 34 regjeringer som alle hadde vært brikker i panserbernes spill.

Den 1. september 1939 marsjerte tyskerne inn i Polen. Bare 18 dager fantes det sjølstandige Polen ikke mer. Landet var delt mellom Tyskland og Sovjetunionen. Den 3. september erklærte Stor Britannia og Frankrike krig mot Tyskland. Verdenskrigen nr. 2 var i gang. I de følgende tre år kom store deler av Europa under Tysklands innflytelse. Norge, Danmark, Frankrike, Be-Nelux-landene, Hellas, Jugoslavia ble besatt. Andre land som Bulgaria, Romania, Slovakia og Ungarn skrev under tre-maktspakten i tur og orden med Tyskland, Italia og Japan. På et senere tidspunkt kom Finland med i kampene på aksemaktens side mot Sovjetunionen.

Verm meg várið . . . !

Grætur, grætur langin lund
móti mjúkum vársins vindi,
móti mildu sólarstund,
blíðu blómu, elskta yndi,
livgandi mitt landa lyndi.

Sorgarskráð mæi sveipar sál.
Mæi hin treiski vetur vegir
vársins vón og veldr váð:
Tussatroll við garm seg gleðir,
grenjar grunt um bangnar beðir

og gevur grundir feigdarfrótt,
sorlar, særir hvast og kvalir,
frystir fold og oysir ótt,
skelva skóð, tá skart tað spælir
hevndarharm um smáttur, sálir.

Vinda veldug bylgjubrot,
ringja rámt á báruhárm,
loftið loðir skaðaskot
— skraðnar so við svíðnum svarmi.
Stúrin suff á ørmum armi.

Sæla sól, tú rúnir rist,
tjóðra troll og lívga landið!
Smáðin smílast, kennast kyst.
Fró meg fuglur, angin andi,
verm meg várið, rósur randi!

PÆTUR

Lýsið í SOSIALINUM

Josip Broz Tito

av FRIDTJOF DIESEN

Det gikk ikke så lett med Jugoslavia som aksemaktene hadde ønsket. Prinsregent Paul skrev nok under sammen med statsminister Tzvetkovitsj. Tyskland skulle garantere Jugoslavias sjølstande. Men som så mange ganger før regnet ikke statslederne med folket. I Beograd kom det til en spontan reising mot regjeringen og styret ble feiet bort av luftforsvarets sjef general Dusan Simovitsj som dannet regjering og erklærte Wien-erklæringen som ugyldig. Han mobiliserte landets forsvarskrefter. Den 18. årige kong Peter ble erklært for myndig og tok deretter over regjeringsansvaret landet. Italia var kommet med i krigen og med Albania som brohode gikk de løs på Hellas, men grekerne viste større motstandsvilje og Italia kjørte seg sørgelig fast. Hellas ble senere erobret med tysk hjelp. Den nye jugoslaviske regjeringen kontaktet Stor Britannia. Den engelske krigsministeren, Antony Eden og generalstabssjefen Dill kom til Beograd. Britiske tropper ble satt inn ved den gresk/jugoslaviske grensen. Oppmarsjen ble ferdig den 4. april 1941.

Motstanderne hadde heller ikke lagt på latsida.

På en varm solskinnsdag i

Beograd ble byen bombet fra lufta av tyske luftstridskrefter. Det var den 6. april 1941. Samtidig overskred den tyske verne maktas grensene og besatte landet fra alle kanter. 12 dager etter var Jugoslavia et hærtatt land. Den kroatiske generalen Eugen Kvaternik proklamerte Kroatia som sjølstandig stat under tysk/italiensk beskyttelse. De kroatiske nasjonalistene (Ustasji) under ledelse av Ante Pavelitsj tok makta i landet. Pavelitsj hadde flyktet til Italia etter kongemordet i Marseille i 1934. Han var advokat av yrke og ble »Poglavnik« (Leder). Italienerne besatte Dalmatia og Montenegro. Serbia ble også såkalt »uavhengig stat« med general Milan Neditsj. Bulgaria tok hånd om Makedonia og ungarene okkuperte de fruktbare grensområdene. Etter Sarajevos fall så det ut som om hele nasjonen var helt sjokkert etter katastrofen.

Men det ble akkurat Jugoslavia som skulle komme til å sette grå hår i hodet på motstanderne.

Den kongetro tjetnikerlederen (serbiske skytterlagene senere krigsminister, oberst Draza Michailovitsj i den jugoslaviske eksilregjeringen i London hadde gjemt bort en del våpen og tok opp kampene mot okkupantene. Desverre ble det så at de sviktet sine oppgaver og hjalp fiendene mot Titos partisaner som senere sto som seierherre i landet.

(Framhald)